

ขั้นตอนวิธี การค้นหาความต้องการ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การออกแบบ PLO

รศ. ดร. นवलวรรณ สุนทรภิชช์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

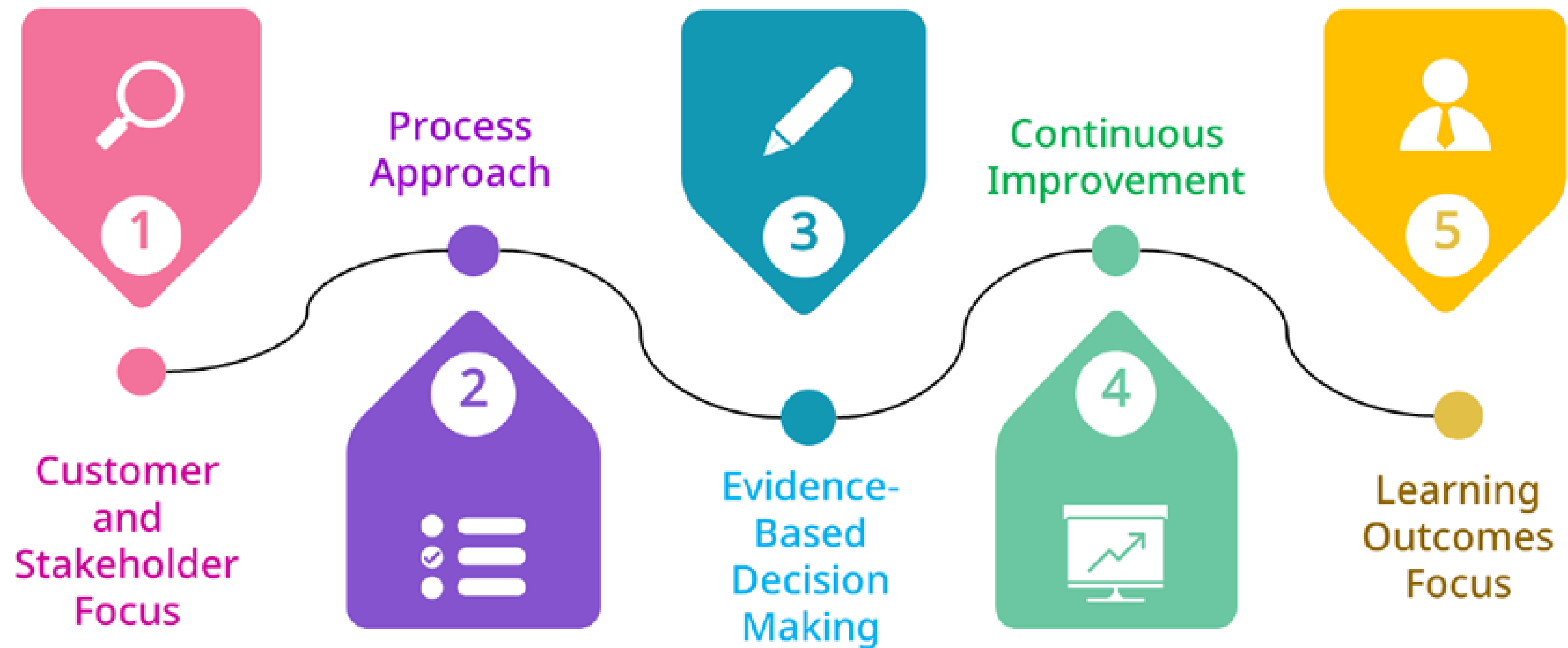
หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษา

- เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีทักษะ สมรรถนะ พร้อมในการประกอบอาชีพ
- ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน
- สามารถประกันผลลัพธ์การเรียนรู้
- สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
- มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา โดยการควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามแนวทางที่ออกแบบ

หลักการ

การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาพิจารณาหลักสูตรการศึกษาตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

ประเด็นพิจารณาในการตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา

01

ความสอดคล้องของ
หลักสูตรการศึกษากับ
ทิศทางนโยบายและ
ยุทธศาสตร์การพัฒนา
กำลังคนของประเทศ และ
ตามพันธกิจหลักและ
ยุทธศาสตร์ของสถาบันที่
สอดคล้องกับการจัดกลุ่ม
สถาบันอุดมศึกษา

02

ความเสี่ยงและผลกระทบ
จากภายนอก อาทิ
การเปลี่ยนแปลงทาง
เทคโนโลยี นโยบาย และ
สิ่งแวดล้อมอื่นๆ
ในบริบทโลก

03

ผลสำรวจจากการรับฟัง
ความคิดเห็นจาก
ผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียน และ
นักเรียนที่ต้องการ
เข้าเรียนในหลักสูตร
การศึกษา

04

ความสอดคล้องระหว่าง
ผลลัพธ์การเรียนรู้ การ
ออกแบบการจัดการเรียน
การสอน และระบบการ
บริหารการจัดการศึกษา
ตามที่กำหนดในเกณฑ์
มาตรฐานหลักสูตร
การศึกษาระดับอุดมศึกษา
และมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษา

ในกรณีหลักสูตรปรับปรุง เพิ่มการพิจารณาประเด็นผลการดำเนินงานของหลักสูตรในปีที่ผ่านมา ผลการประเมินความ
พึงพอใจของผู้เรียน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า ตลอดจนข้อร้องเรียนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก
และบุคคลภายในสถาบันอุดมศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับหลักสูตร (ถ้ามี)

การวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบัน หมายถึงกระบวนการ
ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของ
องค์กร เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความถูกต้อง
และเชื่อถือได้

- เพื่อนำข้อค้นพบไปกำหนดแผน
หรือนโยบายขององค์กร
- สำหรับการปรับปรุง แก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้า
- ประกอบการตัดสินใจ

มหาวิทยาลัย

การจัดการเรียนการสอน

วิจัย

การเปิดหรือ
ปรับปรุง
หลักสูตร

การเปิด
หรือปรับปรุง
หลักสูตร

โจทย์การวิจัย

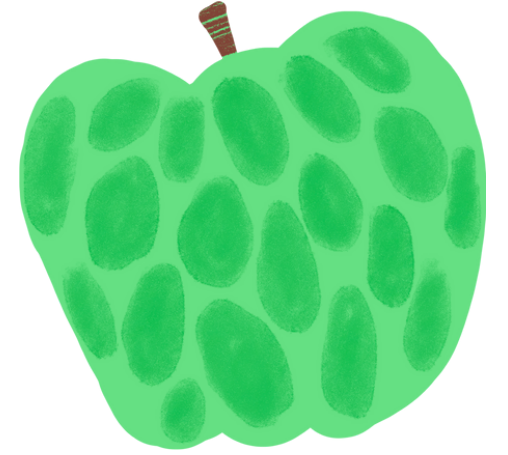
ความต้องการกำลังคนที่สำเร็จ
การศึกษาในสาขานี้ มีมากน้อย
เพียงใด

ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่มี
ทักษะ สมรรถนะใด

ความพร้อมของหน่วยงาน
อาจารย์ ภาระงาน ทรัพยากรการ
เรียนรู้

มีความเสี่ยง หรือผลกระทบจาก
ปัจจัยภายนอก อย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำรายงานการวิจัยสถาบันการบรรจุหลักสูตรไว้ในแผนฯ /การเปิดหลักสูตรใหม่/
การปรับปรุงหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

1) จำแนกและกำหนดลำดับความสำคัญของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ของหลักสูตรแต่ละกลุ่ม
(ประเทศ สังคม มหาวิทยาลัย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ
ศิษย์เก่า อาจารย์ผู้สอน นิสิต องค์กรวิชาชีพ (ถ้ามี))

2) อธิบายวิธีการที่ได้มาซึ่งความต้องการและความคาดหวัง
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม

3) วิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวัง
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเน้นสมรรถนะที่บัณฑิต
ควรมีเมื่อสำเร็จการศึกษา

ความต้องการกำลังคนที่สำเร็จ
การศึกษาในสาขานี้ มีมากน้อย
เพียงใด

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
พ.ศ. 2561–2580

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิต
และพัฒนากำลังคนของประเทศ
ชาติ 2564–2570

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม.
ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570

↓

4) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLO)
ที่ครอบคลุมมาตรฐานคุณวุฒิ 4 ด้าน ตามที่ สป.อว. กำหนด

↓

5) วิเคราะห์ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่ผลักดันผู้เรียนให้
บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ ดังนี้

- 5.1 ความพร้อมและศักยภาพของอาจารย์ เช่น คุณสมบัติ
ของอาจารย์ที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ ภาระงานปัจจุบัน (FTES)
- 5.2 ความพร้อมด้านทรัพยากรการเรียนรู้
- 5.3 ความพร้อมด้านระบบการให้บริการผู้เรียน
- 5.4 ความพร้อมของคณะ/หน่วยงานอื่นที่ให้บริการจัดการ
เรียนการสอนในหลักสูตร (รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาบริการ ฝึกงาน
สหกิจศึกษา เป็นต้น)

ฯลฯ

การรับฟังความต้องการและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสีย

ความต้องการกำลังคน

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 หรือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570)

ระบุผู้มีส่วนได้เสียกับการผลิตบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิต

อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัย

ศิษย์เก่า บัณฑิต

หน่วยงานกำกับดูแล

สภาวิชาชีพ

ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่มีทักษะ
สมรรถนะใด

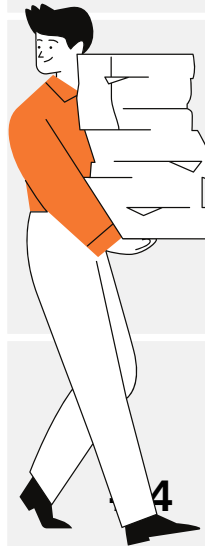
 ใครคือ key stakeholders

กลุ่มตัวอย่าง

 วิธีรับฟังความต้องการและความ
คาดหวัง

วิธีการศึกษาวิจัย

Rank	วิธีการ	ข้อดี/ ข้อเสีย	เหมาะกับกลุ่ม ตัวอย่างใด
#1	ประชุม Focus Group		
#2	สัมภาษณ์เชิงลึก		
	ส่งแบบสำรวจ		
	ศึกษาจากเอกสาร		
			13

ระบุความเสี่ยง หรือผลกระทบจากปัจจัยภายนอก

ความเสี่ยงคืออะไร

เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน อาจเกิดขึ้น หรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ในอนาคต ซึ่ง หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบ เกิดความสูญเสีย ความเสียหายต่อ ความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

เช่น

ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ไม่ทันต่อเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว

การบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้การบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เพื่อให้โอกาสที่จะเกิดความ เสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายเมื่อเกิดความ เสี่ยงนั้นลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

1 การประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

2 การประเมินผลกระทบที่จะเกิดความเสี่ยง (Impact)

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)						
☐ น้อยมาก	1	2	3	4	5	สูงมาก
ผลกระทบที่จะเกิดความเสี่ยง (Impact)						
☐ น้อยมาก	1	2	3	4	5	สูงมาก

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก	17 – 25	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที
สูง	10 – 16	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับยอมรับได้
ปานกลาง	5 – 9	ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้
น้อย	3 – 4	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด
น้อยมาก	1 – 2	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีการติดตามระดับความเสี่ยงตลอดการปฏิบัติงาน
ระดับความเสี่ยง (Risk Ranking) = ค่าระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ค่าระดับผลกระทบที่จะเกิดความเสี่ยง		

ผลกระทบที่จะเกิดความเสียหาย (Impact)

สูงมาก (5)	5 ปานกลาง	10 สูง	15 สูง	20 สูงมาก	25 สูงมาก
สูง (4)	4 น้อย	8 ปานกลาง	12 สูง	16 สูง	20 สูงมาก
ปานกลาง (3)	3 น้อย	6 ปานกลาง	9 ปานกลาง	12 สูง	15 สูง
น้อย (2)	2 น้อยมาก	4 น้อย	6 ปานกลาง	8 ปานกลาง	10 สูง
น้อยมาก (1)	1 น้อยมาก	2 น้อยมาก	3 น้อย	4 น้อย	5 ปานกลาง
	น้อยมาก (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	สูง (4)	สูงมาก (5)

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

Take

ยอมรับ เป็นการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่อยู่ในระดับความเสี่ยงปานกลาง น้อย หรือ น้อยมาก หรือเป็นความเสี่ยงที่มีต้นทุนในการจัดการความเสี่ยงสูงมากจนไม่คุ้มค่ากับผลที่จะได้รับ หรือเป็นความเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือการควบคุม

Treat

ลด/ควบคุม เป็นการจัดการความเสี่ยงในกรณีที่สำนักงานเห็นว่าความเสี่ยงเหล่านั้นเกิดจากปัจจัยภายใน หรือมีสาเหตุที่สามารถลดหรือควบคุมได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งจากภายในองค์กร ผ่านการปรับปรุง กระบวนการต่างๆ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายหรือผลกระทบให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

Transfer

ถ่ายโอน เป็นการถ่ายโอนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้หน่วยงานอื่นๆช่วยแบ่ง ความรับผิดชอบ

Terminate

หลีกเลี่ยง เป็นการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย โดยการหยุด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรม/โครงการที่จะนำไปสู่เหตุการณ์ความเสี่ยง เนื่องจากสิ่งที่องค์กรได้ไม่คุ้มค่าที่จะเสี่ยง ด าเนินงาน

แผนบริหารความเสี่ยง

**การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง โดยการพิจารณา กิจกรรม/
โครงการ/มาตรการที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง
สาเหตุความเสี่ยง**

จุดควบคุม คือสิ่งที่ต้องตรวจสอบ เพื่อลดโอกาสเกิด หรือ
ลดผลกระทบของความเสียหาย

9.2 แผนการบริหารคุณภาพ

เพื่อให้มีการประกันคุณภาพเชิงผลลัพธ์และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการจัดการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA (Plan, Do, Check, Act)

โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ นิสิตทุกคนที่สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตรสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรได้ทุกคน ให้หลักสูตรเขียนแผนการบริหารคุณภาพ ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังแสดงในตาราง

กระบวนการจัดการศึกษา	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
กระบวนการออกแบบหลักสูตรและสาระรายวิชา			
กระบวนการจัดการเรียนการสอน			
กระบวนการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้			
กระบวนการบริหารและพัฒนาอาจารย์			
กระบวนการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้			

การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ (อธิบายถึงการนำผลการดำเนินการที่ผ่านมา ผลการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลจากการตรวจสอบจุดควบคุมคุณภาพ ผลการทวนสอบ และผลประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรการศึกษา)

ตัวอย่าง

กระบวนการจัดการศึกษา	การวางแผนคุณภาพ	ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง	จุดควบคุมคุณภาพ
กระบวนการออกแบบหลักสูตรและสาระรายวิชา			

มีการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ไม่ได้ key stakeholder

มีวิธีการรับฟังความต้องการและความคาดหวังที่เหมาะสม

การออกแบบ PLO

PLO ไม่ SMART

PLO ไม่ครอบคลุม QF 4 ด้าน

การออกแบบรายวิชา

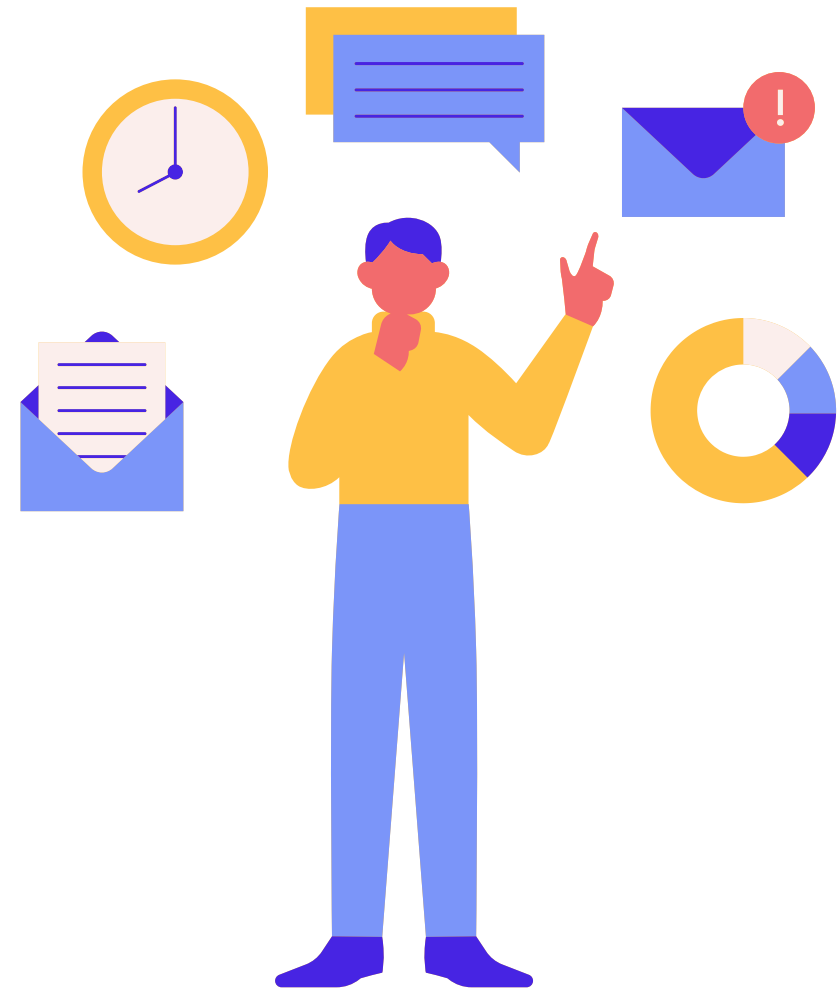
การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร

Program Learning Outcome

- S*** ระบุทักษะหรือสมรรถนะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะบรรลุได้อย่างชัดเจน
- M*** วัดได้ว่าผู้เรียนบรรลุหรือไม่
- A*** ไม่เกินความสามารถของผู้เรียน
- R*** สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- T*** ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่จัดการศึกษาของหลักสูตร

สามารถบูรณาการศาสตร์ A และศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง

มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การสอนชั้นประถมศึกษา

สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้
สามารถประยุกต์องค์ความรู้ A ได้

สามารถสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

PLO ต้องครอบคลุมมาตรฐาน 4 ด้าน

ความรู้ (Knowledge)

หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ลักษณะบุคคล (Character)

หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้ความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ทักษะ (Skills)

หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความแคล่วคล่อง ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาคณะและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

จริยธรรม (Ethics)

หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

ผลการดำเนินงานของหลักสูตรที่ผ่านมา

อัตราการสำเร็จการ
ศึกษา

อัตราการได้งานทำ

ข้อร้องเรียน

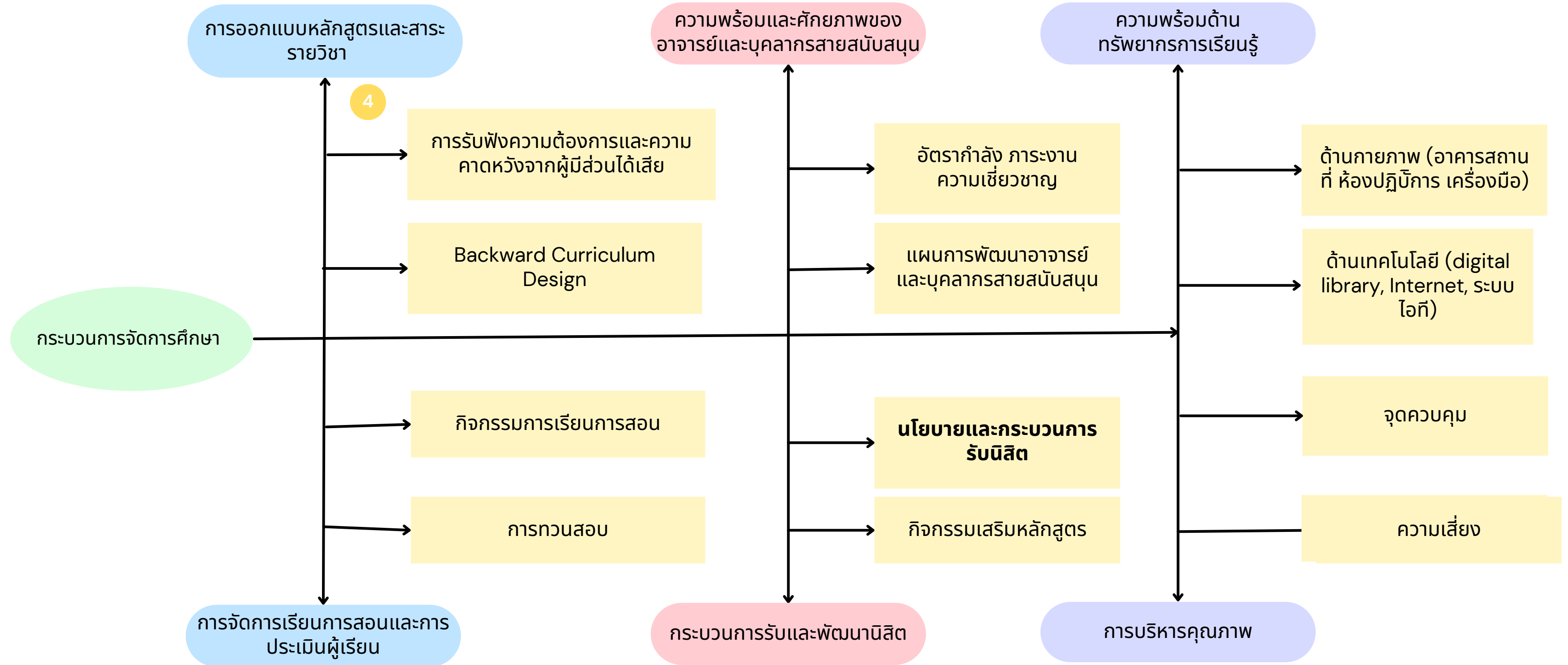
ระยะเวลาเฉลี่ยในการ
ศึกษาในหลักสูตร

ผลงานของนิสิต

ผลการประกัน
คุณภาพภายนอก
(ถ้ามี)

อัตราการลาออก

ผลการประเมิน PLO
โดยผู้ใช้บัณฑิต

ความพร้อมของหน่วยงาน
อาจารย์ ภาระงาน ทฤษฎีการเรียนรู้

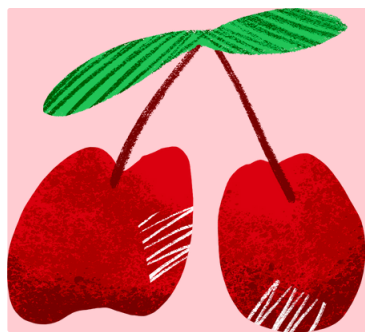
จำนวนอาจารย์ คุณวุฒิ ผลงานทางวิชาการ เป็นไปตามเกณฑ์
ภาระงานสอน FTES

ความพร้อมของหน่วยงานที่ให้บริการวิชาพื้นฐาน

ความพร้อมของหน่วยงานที่เป็นคู่ความร่วมมือ

ทฤษฎีการเรียนรู้

เครื่องมือปฏิบัติการ สื่อการสอน ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีส่วนผลักดัน PLO

ความพร้อมระบบการบริการผู้เรียน

ความชัดเจนของระบบและ
กลไกการรับสมัคร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่
ช่วยผลักดัน PLO

ระบบจัดการข้อร้องเรียน

